

Demokrati- og folkevalgtutvalget

Forholdet mellom demokratiske organer og faglig selvstendighet for yrkesgruppene

Nedsatt av Kirkerådet 28-29 januar 2021

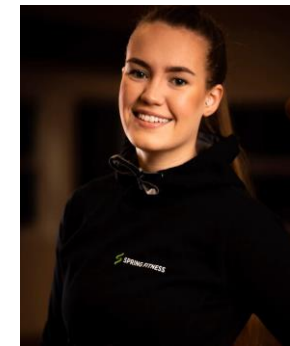
Leverte rapport 28 januar 2022

Demokratiets grunnlag
og folkevalgtes rolle i
Den norske kirke

Sammensetning

- Harald Askeland (leder)
- May Lisbeth Hovlid Aurdal
- Anne Dalheim
- May-Eldrid Hanssen
- Kåre Rune Hauge
- Harald Hegstad
- Signe Bock Seegaard
- Gunnar Winther
- Ellen Elisabeth Wisløff
- Sekretær: Kristian Myhre

Utvalgets mandat og arbeid

To hovedpunkter i mandatet

- Premisser for demokratiet som styringsform i Den norske kirke
- Vurdere tiltak som kan styrke folkevalgtrollen
 - Folkevalgte ledere vs administrasjon
 - Menighetsrådenes behov for administrativ støtte
 - Vurdere ulike grupper (ansattes) representasjon i råd

Arbeidsform:

- Møter, folkevalgtundersøkelse (1500 respondenter), inviterte gjester fra MR, FR, BDR samt Frikirken og Metodistkirken

Utvalgets utfordringsbilde

- Konteksten for utvalgets arbeid
 - Selvstendig folkekirke – hjemme alene
 - Demokrati forutsettes, og er videreutviklet, men demokratiets grunnlag er ikke drøftet skikkelig siden 1987/88
 - Demokratireformen 2008 handlet særlig om demokratiets ytterside, mindre om innsiden eller mandat
 - Kirkedemokratiet har fremdeles utfordringer

Bakgrunnspremissene for utvalgets innstilling

- Erfaringsdeling og erfaringsinnhenting
 - Utvalgsmedlemmer og inviterte rådsledere
 - Representanter fra Frikirken og Metodistkirken
- Folkevalgundersøkelsen
 - Generell opplevelse av trivsel og mening
 - God erfaring med egen administrasjon og geistlig representant, men varierer med nivå
 - Mange menighetsråd uten administrativ støtte
 - Mange usikre på gjenvalg
- Gjennomgang av tidligere utredninger samt faglige evalueringer av demokratireformen
 - Demokratiargumentet formulert allerede i 1830-årene
 - Konsistente hovedmønstre
 - Samvirkeprinsippet konstituerer rådene som styringsorganer

Hovedtrekk i utvalgets enstemmige innstilling:

Begrunnelsen for kirkelig demokrati som styringsform

- Tydeliggjøre og artikulere rådernes mandat i en ny situasjon (konge og Storting borte som kirkestyre)
 - Menigheten som grunnenhet, alle døptes felles ansvar (allment prestedømme), kollegiale organer er grunnmodellen og fordrer samvirke, demokratiet følger av at allmenne samfunnsforhold er kirkens kontekst
 - Å være folkevalgt og å sitte i rådene er å ha del i en styringstjeneste (tjenesteteologi)
 - Representative organer, basert på samvirkeprinsippet, har det overordnede helhetlige ansvaret
 - All kirkelig ledelse er demokratisk forankret gjennom to ulike kirkelig tjenestelinjer
 - Demokratiet fordrer ledelse: Det må ha en handlingsorganisasjon (DL/sekretariat)
 - Ledelse av prester skjer i arbeidsgivers sted og prester utøver en ledende rolle gjennom forvaltningen av ord og sakrament

Forholdet mellom «Embete & råd»

Folkevalgte og representanter for den særskilte tjeneste med ord og sakrament

- Kirkens oppdrag er gitt alle menighetens dømte medlemmer, og av dette følger kirkelig styringsfullmakt og all kirkelig tjeneste
- Relasjonen er derfor et tjenestefellesskap med ulike oppgaver og fullmakter
 - Eldsteråd, forstandere, økonomer
- Tjenesten og fullmaktene er forankret i fellesskapet og gitt av fellesskapet
- En særskilt tjeneste med ord og sakrament og en styringstjeneste, som deles i rådet.
- Den særskilte tjeneste har ingen styringsfullmakt på utsiden av rådet, kun den tilsynstjeneste som er gitt biskopene og de oppgaver som følger av tjenesteordning

Demokratisk lederskap må institusjonaliseres

- Etablere og utvikle det normative (verdimessige) fundament
- Artikulere og skolere
- Innarbeide i strukturelle posisjoner og ressurser
- Bevissthet om demokrati-varianter
- Demokrati fordrer også lederskap:
 - Styringsrollen (politisk makt) og fordeling (konflikt versus kompromiss)
 - Ombudsrollen som representant for menigheten og formidler av medlemsinteresser
 - Lede gjennom agendasetting, diskusjon og meningsdannelsen, samt lede det kollegiale organ

Tiltak for å styrke folkevalgtrollen

Styrking av demokratiske organer gjennom fire tematiske områder (til sammen ca 25 enkelttiltak)

- Folkevalgte råd og rådsleders styrings- og ombudsrolle
 - Styringstjeneste, oppdrag – ressursstyring, demokratisk kontroll, menighetsmøtet som arena, rådsleder representere, deltakelse
- Kompetanse og folkevalgtopplæring
 - Folkevalgtopplæring, ansatte sikres kompetanse, nettverk
- Frikjøp og godtgjørelser
 - Sikring av rammer for å utøve vervet basert på belastning, Kirkerådets leder frikjøpes fullt ut
- Organisering av folkevalgte organers arbeid
 - Administrativ støtte for MR, MR for flere sokn vurderes, demokratiet må utformes universelt tilrettelagt

Rollefordeling råd og daglig leder

